

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญกับผู้นำ ดังที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสไว้ว่า “เมื่อฝูงโคว่ายข้ามน้ำ ถ้าโคจ่าฝูงไปคด โคทั้งฝูงนั้นก็ไปคดตามกัน เพราะมีผู้นำไปคด ฉนใด ในหมู่มนุษย์ ฉนนัน บุคคลผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ปกครอง หากบุคคลผู้นั้นประพฤติไม่เป็นธรรม หมูประชาชนนอกนั้นก็ประพฤติไม่เป็นธรรมไปด้วย หากผู้ปกครองเป็นผู้ไม่มีธรรม ประชาชนทั้งหมดจะมีความเป็นอยู่อย่างยากเข็ญเมื่อฝูงโคว่ายข้ามน้ำ ถ้าโคจ่าฝูงไปตรง โคหมดทั้งฝูงนั้นก็ไปตรงตามกัน เพราะมีผู้นำที่ไปตรง ฉนใด ในหมู่มนุษย์ก็ฉนนัน บุคคลผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ปกครอง หากบุคคลผู้นั้นประพฤติชอบธรรม หมูประชาชนนอกนั้นก็ประพฤติธรรมตามไปด้วย หากผู้ปกครองตั้งอยู่ในธรรม ประชาชนทั้งหมดก็จะอยู่เป็นสุข”^๑ และยังได้ทรงตรัสหลักธรรมะที่ส่งเสริมให้ผู้ นำมีภาวะในความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์ เช่น ศีล ๕ ทศพิธราชธรรม พรหมวิหาร อคติ สปัจริยธรรม เป็นต้น

ผู้นำที่สมบูรณ์ตามแนวทางพระพุทธศาสนานั้น ต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ความสามารถ เป็นนักปกครอง นักบริหาร นักมนุษยสัมพันธ์ที่ชอบธรรมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นไปตามกรอบของพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้เพื่อให้สงฆ์อยู่ร่วมกันด้วยดี พ้นจากมลทินและกิเลสต่างๆ ทำให้ประชาชนเกิดความเลื่อมใสและเป็นเครื่องส่งเสริมการปฏิบัติธรรม ดังข้อความว่า^๒ “ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล เราจักบัญญัติสิกขาบทแก่ภิกษุทั้งหลาย อาศัยอำนาจประโยชน์ ๑๐ ประการ คือ เพื่อความดีแห่งสงฆ์ ๑ เพื่อความสำราญแห่งสงฆ์ ๑ เพื่อข่มผู้เกียติ ๑ เพื่ออยู่สำราญแห่งภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รัก ๑ เพื่อป้องกันอาสวะอันจักบังเกิดในปัจจุบัน ๑ เพื่อกำจัดอาสวะอันจักบังเกิดในอนาคต ๑ เพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส ๑ เพื่อความเลื่อมใสยิ่งของชุมชนที่เลื่อมใสแล้ว ๑ เพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสัทธรรม ๑ เพื่อถือตามพระวินัย”

เมื่อกาลผ่านมาถึงยุคปัจจุบัน พระสงฆ์มีจำนวนมากขึ้น การปกครองโดยยึดหลักพระธรรมวินัยอย่างเดียวไม่สามารถควบคุมให้คณะสงฆ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยได้ทั้งหมด ในประเทศไทยทางฝ่าย

^๑ อัง. จตุกก.(ไทย) ๒๑/๗๐/๑๑๕-๑๑๖.

^๒ สุนทร ฌ รังสี, สถาบันทางการเมืองตามแนวพุทธศาสตร์รัฐศาสตร์แนวพุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๓๐), หน้า ๔๑.

อาณาจักรโดยพระมหากษัตริย์ได้ทรงโปรดตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ หรือกฎหมายคณะสงฆ์ขึ้นมาเพื่อควบคุม ดูแล และบริหารองค์กรคณะสงฆ์มาตามลำดับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ จนถึงรัชกาลปัจจุบัน พระราชบัญญัติคณะสงฆ์นี้ ถือว่าเป็นธรรมนูญการปกครองสงฆ์สูงสุด ได้จัดระเบียบการปกครอง และการบริหารงานต่างๆ ของคณะสงฆ์ มีการออกกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งเป็นกฎหมายลูกเพื่อให้การปกครองและการบริหารกิจการต่างๆ ของคณะสงฆ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม มีการกำหนดให้พระสงฆ์ผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีอายุพรรษากาลเป็นเจ้าคณะผู้ปกครองตามลำดับชั้น และกำหนดองค์กรสูงสุดของสงฆ์ คือ มหาเถรสมาคม เป็นผู้ควบคุมดูแลกฎระเบียบต่างๆ และออกนโยบายในการบริหารกิจการคณะสงฆ์

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นฉบับที่ใช้ในปัจจุบัน ได้ออกกฎหมายมหาเถรสมาคมให้ใช้นามตำแหน่งผู้ปกครองคณะสงฆ์ต่างๆ ว่า “พระสังฆาธิการ”^๓ เป็นคำรวมตำแหน่งพระภิกษุผู้ปกครองคณะสงฆ์ ซึ่งแปลตามรูปศัพท์ว่า “พระภิกษุผู้ทำงานคณะสงฆ์โดยมีอำนาจเต็มตามตำแหน่ง” หรือหมายถึง “พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์” ได้แก่ ตำแหน่งเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส มีหน้าที่ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ๖ ด้าน คือ ๑) ด้านการปกครองคณะสงฆ์ ๒) ด้านการศาสนศึกษา ๓) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ๔) ด้านการเผยแผ่ ๕) ด้านการสาธารณูปการ และ ๖) ด้านการสาธารณสงเคราะห์

พระสังฆาธิการทุกตำแหน่ง จึงถือว่า มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการบริหารกิจการงานของพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง และเรียบร้อยดีงาม โดยมีการจัดลำดับชั้นการปกครอง แต่ละชั้นมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการโดยไม่ซ้ำกัน ตั้งแต่ล่างสุดไปจนถึงสูงสุด จนเป็นเหตุทำให้พระพุทธศาสนาในประเทศไทยดำรงเรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้

เจ้าคณะอำเภอ ได้ชื่อว่าเป็นพระสังฆาธิการผู้ปกครองที่สำคัญระดับท้องถิ่นที่ปกครองเจ้าอาวาสและเจ้าคณะตำบลในเขตอำเภอนั้นๆ และเป็นผู้ช่วยใกล้ชิดกับเจ้าคณะจังหวัด ซึ่งเป็นผู้รับนโยบายจากเบื้องสูง จึงถือว่าเป็นพระสังฆาธิการระดับปฏิบัติการ และเป็นผู้นำคณะสงฆ์ระดับท้องถิ่นหรือส่วนภูมิภาคที่มีความสำคัญมาก การปฏิบัติงานของเจ้าคณะอำเภอจึงมีการรับนโยบายจากเบื้องบนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเบื้องล่าง ถือว่าเป็นศูนย์กลางที่สำคัญของการบริหารงานคณะสงฆ์ เป็นผู้นำระดับล่าง หรือระดับชั้นปฏิบัติการ อาจกล่าวได้ว่า งานคณะสงฆ์ช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับเจ้าคณะอำเภอเป็นหลักก็ได้

^๓พระพรหมกวี (วราวิทย์คงคปญโญ), *วิทยาพระสังฆาธิการ เล่ม ๒*, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๕), หน้า ๑๙.

เจ้าคณะอำเภอในฐานะผู้นำที่สำคัญในท้องถิ่นของแต่ละจังหวัด จะต้องมียศกยภาพในการปกครองคณะสงฆ์ทุกๆ ด้านให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเจริญรุ่งเรือง มีการศึกษาเรียนรู้พระธรรมวินัย กฎหมายคณะสงฆ์ มีความรู้ศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อให้ทันกับยุคการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสังคม และเทคโนโลยี เป็นผู้ปกครองที่มีวิสัยทัศน์ (Vision) กว้างไกล มีจิตที่ดีในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา และบริหารกิจการคณะสงฆ์

การบริหารกิจการคณะของสงฆ์ที่เกี่ยวกับข้อกฎหมายประมวลจากฎีกาตัดสินเกี่ยวกับข้อกฎหมายซึ่งเป็นคำพิพากษาของศาลฎีกา^๕ พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในการบริหารงานคณะสงฆ์ ได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายทั้งทางโลกและทางธรรม เช่น กรณีการทำหนังสือเช่าที่ดินที่ไม่ได้จดทะเบียนการเช่าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ย่อมมีผลฟ้องร้องบังคับคดีได้เพียง ๓ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๓๘ จึงเป็นการเช่าที่ไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากกรมการศาสนาตามข้อ ๔ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๑๑) ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และยังพบว่า พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ ขาดทักษะในการแก้ปัญหา มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จนเกิดเป็นคดีฟ้องร้องจนถึงศาลฎีกา นอกจากนี้ วุฒิการศึกษาทางธรรมของเจ้าคณะอำเภอในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔^๕ ใน ๔ จังหวัดทุกรูปมีความรู้ทางธรรมนักธรรมเอก บางรูปขาดความรู้ทางธรรมแผนกบาลี และขาดความรู้ทางโลกระดับอุดมศึกษา

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนางานของคณะสงฆ์บรรลุตามเป้าหมายและเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาศักยภาพของพระสังฆาธิการให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพโดยการให้การศึกษาอบรม ซึ่งเป็นการพัฒนาภายนอก ส่วนการพัฒนาภายใน ได้แก่ การพัฒนาจิตใจด้วยการอบรม ส่งเสริม ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมในตัวพระสังฆาธิการให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสันติ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในทศิยาปาปนิกสูตร^๖ ว่า เจ้าคณะอำเภอจะต้องประกอบด้วยลักษณะดังนี้ คือ ๑) จักขุมา คือ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองภาพเหตุการณ์ออกและจะวางแผนเตรียมรับและรุกได้อย่างไร ๒) วรูโรคือ เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในงานในหน้าที่ ๓) นิสสยสัมปันโน คือ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี และได้รับความเชื่อถือจากผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของบุคคลที่จะเป็นผู้นำ

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาศักยภาพของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ ยังขาดหลักการพัฒนาศักยภาพในการปกครองคณะสงฆ์ที่ถูกต้องเหมาะสม ตามหลักการของ

^๕ ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับข้อกฎหมาย. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา : <http://deka2007.supremecourt.or.th/deka/web/docdetail.jsp> [๑ ตุลาคม ๒๕๕๘].

^๕ สถิติข้อมูลพระสังฆาธิการคณะสงฆ์ภาค ๑๔, (กรุงเทพมหานคร :วัดนิมมานรดี, ม.ป.ป), หน้า ๔.

^๖ วจ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๑๕๗/๒๐๓.

พระพุทธศาสนา ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญในการฝึกอบรมกาย จิต และปัญญา ของพระสังฆาธิการ ตามที่ปรากฏใน ทุติยปาปนิกสูตร ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา แนวทางการพัฒนาศักยภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป และปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาศักยภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔

๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีปัญหาที่ต้องการทราบ ดังนี้

๑.๓.๑ สภาพทั่วไป และปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาศักยภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ แนวคิด ทฤษฎี และหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ มีลักษณะอย่างไร

๑.๓.๓ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ ควรเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาการพัฒนาศักยภาพการปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ ได้กำหนดขอบเขต ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ จะทำการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการปกครอง แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์ แนวคิดเกี่ยวกับพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ และหลักพุทธธรรมในการพัฒนาศักยภาพการปกครองคณะสงฆ์

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

การพัฒนาพระสังฆาธิการตามแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ Nadler ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการอบรม และด้านการพัฒนา สำหรับการพัฒนาศักยภาพของพระสังฆาธิการตามแนวคิดของ David C. McClelland ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) และด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือพหุคุณ (Attributes) และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพการปกครองของพระสังฆาธิการ ๓ ด้าน คือ จักขุมา วุจโร และนิสสยสัมปันโน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร / ผู้ให้ข้อมูลหลัก (KeyInformants)

ประชากร/ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยการพัฒนาศักยภาพการปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ มีดังนี้

ก. ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษารั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ เจ้าคณะตำบล สังกัดมหานิกาย ในเขตการปกครองภาค ๑๔ มี ๔ จังหวัด คือ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสมุทรสาคร จากจำนวนเจ้าคณะตำบล ทั้งหมด ๒๖๒ รูป^๗ ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละจังหวัด ดังนี้

๑. จังหวัดกาญจนบุรี	จำนวน ๑๐๒ รูป
๒. จังหวัดนครปฐม	จำนวน ๓๖ รูป
๓. จังหวัดสุพรรณบุรี	จำนวน ๑๐๗ รูป
๔. จังหวัดสมุทรสาคร	จำนวน ๑๗ รูป

ข. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตผู้ให้ข้อมูลสำหรับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาศักยภาพการปกครองคณะสงฆ์ จำนวน ๑๘ รูป/คน และสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๔ รูป/คน

^๗ สถิติข้อมูลพระสังฆาธิการคณะสงฆ์ภาค ๑๔, (กรุงเทพมหานคร: วัดนิมมานรดี, อัดสำเนา) หน้า ๘.

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ จะทำการศึกษาในพื้นที่ ๔ จังหวัด คือ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดสมุทรสาคร

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาการพัฒนาศักยภาพการปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ ได้กำหนดเวลาศึกษาวิจัย ตั้งแต่ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ถึง ตุลาคม ๒๕๕๘ รวมเป็นระยะเวลา ๑๖ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง แนวทาง กระบวนการหรือวิธีการต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือพหุตินิสัย (Attributes) ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ ได้แก่ การศึกษา (Education) การอบรม (Training) และการพัฒนา (Development)

ศักยภาพการปกครอง หมายถึง การบริหารงานในตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ ด้วยการใช้ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (Attributes) ให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศของมหาเถรสมาคม

พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ หมายถึง พระสังฆาธิการที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ ซึ่งเป็นอำเภอที่อยู่ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ จำนวน ๓๒ อำเภอ

เขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ หมายถึง เป็นเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาคชั้นสูงสุด ประกอบด้วย ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดสมุทรสาคร

หลักพุทธธรรม หมายถึง การนำหลักพระพุทธศาสนาใช้ในการพัฒนาศักยภาพการปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในทุติยปาปณิกสูตร ได้แก่ จักขุมา วฐุโร และนิสสยสัมปันโน

จักขุมา หมายถึง ความเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถมองสภาพเหตุการณ์ออก และจะวางแผนเตรียมรับหรือรุกได้อย่างไร

วฐุโร หมายถึง ความเป็นผู้ชำนาญในงานรู้จักวิธีการต่างๆ ไม่บกพร่องในหน้าที่ที่รับผิดชอบ

นิสสัยสัมปันโน หมายถึง ความเป็นผู้ที่มิมีมนุษยสัมพันธ์ดี ได้รับความเชื่อถือจากผู้อื่น

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

- ๑.๖.๑ ทำให้ทราบสภาพทั่วไป และปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาศักยภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔
- ๑.๖.๒ ทำให้ทราบแนวคิด ทฤษฎี และหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔
- ๑.๖.๓ ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔
- ๑.๖.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยจะนำไปปรับใช้กับการพัฒนาศักยภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป